МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА

КОЛЕНКО АНФІСА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 378.147:791.635_051(043,3)

ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З АКТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ І КІНО У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник – доктор філософських наук, професор
ДЖУРА Олександр Дмитрович,
Бурштинський енергетичний коледж
Івано-Франківського національного,
технічного університету нафти і газу,
директор.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
РЕБРОВА Олена Євгенівна,
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»,
завідувач кафедри музичного
мистецтва і хореографії;

кандидат педагогічних наук, доцент
ЮНИК Тетяна Іванівна,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
доцент кафедри кіно-телемистецтва.

Захист відбудеться 28 листопада 2019 року о 14-30 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.01 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, за адресою: вул. Пирогова, 9, м. Київ-30, 01601.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (вул. Пирогова, 9, м. Київ-30) та на сайті університету http://www.npu.edu.ua.

Автореферат розіслано 28 жовтня 2019 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради **Л. П. Сущенко**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в нашій країні, та інтеграція України в єдиний європейський освітній простір орієнтують на якісно новий рівень професійної підготовки майбутніх акторів мистецтва драматичного театру і кіно. Модернізація вищої освіти пов'язана з перспективними потребами розвитку особистості, суспільства і держави, що склалися на основі збереження і примноження кращих традиції вітчизняного та світового досвіду професійної підготовки майбутніх акторів мистецтва драматичного театру і кіно у закладах вищої освіти. У цих умовах потрібне наукове переосмислення підходів до оцінювання ефективності формування виконавської майстерності майбутніх акторів мистецтва драматичного театру і кіно у закладах вищої освіти. Важливим кроком до формування виконавської майстерності майбутніх акторів мистецтва драматичного театру і кіно є поширення освітніх інновацій, активний пошук нових педагогічних підходів у теорії та практиці навчання талановитої молоді, орієнтованих на розвиток творчої особистості.

Сьогодні пріоритетним завданням закладу вищої освіти мистецького спрямування, є підготовка майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно, здатного здійснювати творчу інноваційну професійну сценічну діяльність на високому художньому рівні.

Дослідження базується на положеннях нормативних документів, зокрема, Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті (2002 р.), Закон України «Про культуру» (2011 р.), Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.), Класифікатор професій зі змінами, від 15 лютого 2019 року № 259, визначеного у таких державних документах, як Закон України «Про вищу освіту» (2014), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013) та ін.

Теоретичні основи формування виконавської майстерності майбутнього актора мистецтва драматичного театру і кіно була предметом уваги А. Анікста, Е. Гротовськного, Б. Захави, М. Кнебель, І. Коха, І. Козлянінової, Г. Крісті, Л. Курбаса, С. Мокульського, В. Немировича-Данченко, А. Петрової, І. Промптової, І. Рапопорта, Н. Рождественської, Ю. Сагіної, К. Станіславського, В. Топоркова, Е. Чарелі, К. Чепеленко, М. Чехова, С. Юр'єва та ін.

Особливої уваги заслуговують наукові праці (В. Василька, Є. Вахтангова, М. Волкова, Л. Виготського, Г. Вільсона, С. Гольдентріха, С. Даниеля, Є. Ілліна, О. Клепікова, О. Леонтьєва, С. Литвиненко, В. Моляка, О. Рудницької, О. Томіліної, Л. Чорної та ін.) щодо розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців.

На основі аналізу наукових джерел і практичного досвіду фахової підготовки майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно виявлено низку суперечностей між:

- очікуванням українського суспільства на якісні зміни у професійній підготовці майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у закладах вищої освіти і недостатнім рівнем сформованості готовності випускників до професійної діяльності;
- соціальним замовленням на конкурентоспроможного фахівця сценічного мистецтва драматичного театру і кіно та недостатньою розробленістю педагогічних умов формування виконавської майстерності майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у процесі фахової підготовки ;
- необхідністю для вищої школи ефективно формувати виконавську майстерність майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці та недостатнім науково-методичним забезпеченням цього процесу.

Актуальність проблеми, її недостатня теоретична і практична розробленість, виявлені суперечності та об'єктивна потреба нашої держави у підготовці висококваліфікованого актора мистецтва драматичного театру і кіно зумовили вибір теми дослідження **«Формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 10 від 24.04.2014 року).

Мета дослідження полягає у виявленні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці.

Відповідно до мети було сформульовано такі **завдання дослідження:**

1. На основі аналізу наукової літератури охарактеризувати понятійно-категоріальний апарат дослідження, проблеми формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці.
2. Уточнити зміст поняття «виконавська майстерність майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно» та теоретично обґрунтувати структуру виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно.
3. Визначити критерії й показники та схарактеризувати рівні сформованості виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці.
4. Розробити модель формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці.
5. Виявити та теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва

драматичного театру і кіно у фаховій підготовці та експериментально перевірити їх ефективність.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці.

Методи дослідження. Досягнення мети і розв'язання поставлених завдань передбачало використання таких методів: теоретичні: компаративний аналіз, логічний аналіз психолого-педагогічної, навчально-методичної літератури та літератури з театральної педагогіки, аналіз дисертаційних досліджень – для характеристики понятійно-категоріального апарату дослідження проблеми формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці; класифікація – для уточнення змісту поняття «формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці»; синтез та абстрагування – для теоретичного обґрунтування структури виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно; індукція та дедукція – з метою визначення критеріїв, показників і характеристики рівнів сформованості виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці; концептуалізація та моделювання – з метою розроблення моделі формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці; проектування – для виявлення та теоретичного обґрунтування педагогічних умов формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці; емпіричні: спостереження, анкетування студентів та викладачів, діагностичні відкриті покази, діагностичні бесіди, тестування, педагогічний експеримент; самооцінювання – з метою визначення рівнів сформованості виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці та перевірки ефективності виявлених і теоретично обґрунтованих педагогічних умов; статистичні: методи статистики, аналіз кількісної та якісної обробки емпіричних даних зокрема, t-критерій Стьюдента.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *вперше* виявлено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці (інтенсифікація освітнього процесу шляхом інтеграції змісту фахових дисциплін; активізація навчально-пізнавальної діяльності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно за рахунок впровадження інноваційних освітніх технологій; впровадження авторських спецкурсів «Тренінг словесної взаємодії» та «Тренінг з

виконавської майстерності»); розроблено організаційно-педагогічну модель формування виконавської майстерності майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці через реалізацію теоретико-методологічного, змістового, процесуального та діагностично-результативного блоків;

– *уточнено* сутність базових понять дослідження, а саме: «формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці» та «виконавська майстерність майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно»;

– *удосконалено* змістово-технологічну основу формування виконавської майстерності майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці; визначено структурні компоненти (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-творчий, професійно-особистісний); критерії, показники та схарактеризовано рівні сформованості виконавської майстерності майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці; розроблено та експериментально перевірено ефективність змістовно-методичного забезпечення процесу формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці;

– *подальшого розвитку набули* положення змісту, форм та методів формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у:

- впровадженні педагогічних умов формування виконавської майстерності майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці;
- розробці й апробації авторських спецкурсів «Тренінг з виконавської майстерності» та варіативної частини «Тренінг словесної взаємодії» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»;
- змістовно-методичному забезпеченні процесу формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці (практичні завдання з дисциплін «Майстерність актора», «Сценічна мова», «Сценічний спів», «Сценічний рух», «Сценічний танець», навчально-методичні комплекси на паперових та електронних носіях з дисциплін: «Майстерність актора», «Сценічна мова»); діагностичного інструментарію (анкетування, вхідного та вихідного тестувань) для визначення рівнів сформованості виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці.

Основні положення дослідження можуть бути використані у процесі підготовки майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у закладах вищої освіти, зокрема, при читанні лекцій, проведенні

практичних групових та індивідуальних занять, а також у системі підвищення кваліфікації.

Основні положення та результати дослідження впроваджено в освітній процес Київського національного університету театру кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого (довідка № 531-07 від 01.10.2019), Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка № 97-10/219 від 15.02.2018), Львівського національного університету імені Івана Франка (довідка № 342 від 03.09.2019), Київського міжнародного університету (довідка № 294 від 19.09.2019).

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дисертації висвітлено й обговорено на науково-практичних конференціях, зокрема *міжнародних:* «Психологія і педагогіка в системі сучасного гуманітарного знання XXI століття» (Харків, 2016); «Модернізація педагогічної освіти: виклики XXI століття» (Київ, 2016); «Актуальні проблеми міжнародної освіти: стан та перспективи розвитку» (Київ, 2017); «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» (Київ, 2017); «Problems and perspectives in European education development» (Чеська республіка, Прага, 2017), Proceeding of the Third International Conference of European Academy of Science (Bonn, Germany, 2018), The 1 st International youth conference «Perspectives of science and education» (New York, USA, 2018), II International Scientific and Practical Conference «International Trends in Sciense and Technology» (Warsaw, Poland, February, March, 2018), International Scientific and Practical Conference International Scientific and Practical Conference «International Trends in Science and Technology» (Warsaw, Poland, 2018), «Актуальні проблеми початкової освіти та інклюзивного навчання» (секція «Теоретико-методичні підходи до професійного розвитку майбутніх фахівців педагогічної освіти в контексті соціальної мобільності» (Львів, 2018); на *всеукраїнських:* «Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін» (Умань, 2017), «Актуальні проблеми мистецької освіти» (Ніжин, 2017), «Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології» (Запоріжжя, 2018); на *засіданнях* кафедри сценічної мови Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого.

Публікації. Основні наукові положення дисертаційного дослідження опубліковано в 16 наукових і науково-методичних працях, серед яких: 4 статті у наукових фахових виданнях України з педагогіки, 8 – у збірниках наукових праць, що віднесені до міжнародних наукометричних баз даних, 3 – у збірниках науково-практичних конференцій, 1 стаття – у міжнародному науковому журналі.

Структура й обсяг дисертації. Наукова праця складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (263 найменувань) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 305 сторінок, серед них 215 сторінок основного тексту. Дисертація містить 16 таблиць та 20 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження обраної проблеми; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання та методи дослідження; розкрито його наукову новизну та практичне значення; подано інформацію про особистий внесок, апробацію та впровадження результатів дослідження, публікації, структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі **«Теоретичні засади формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці»** – проаналізовано науковий доробок вітчизняних і зарубіжних учених щодо проблеми формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно; охарактеризовано базові поняття дослідження; окреслено особливості формування виконавської майстерності майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці.

Поняття «виконавська майстерність актора драматичного театру і кіно» трактується як виконавська майстерність актора мистецтва драматичного театру і кіно – це основна складова сценічного мистецтва та акторської професійної діяльності, що включає зовнішню та внутрішню акторські техніки, художню інтерпретацію в процесі художнього перевтілення та сценічної дії;

Виконавська майстерність майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно – це певний рівень професійних навичок, умінь та знань, що включає зовнішню та внутрішню акторські виконавські техніки, елементи художньої інтерпретації та художнього перевтілення в сценічній дії в процесі фахової підготовки. Основні компоненти, на яких будується виконавська майстерність актора мистецтва драматичного театру і кіно: 1) внутрішня акторська техніка; 2) зовнішня акторська техніка; 3) художня інтерпретація. Основні інструментарії виконавської майстерності актора драматичного театру і кіно: мовленнєві, психофізичні, пластично-хореографічні, вокально-голосові.

Аналіз наукових джерел, науково-педагогічних підходів – компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, системного та акмеологічного – обґрунтував структуру формування виконавської майстерності майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці через мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-творчий та професійно-особистісний компоненти.

Детальний аналіз складових формування виконавської майстерності майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці та особливостей професійної діяльності актора мистецтва драматичного театру і кіно дав змогу виявити взаємозв'язок між структурними компонентами, що їх ми розглядаємо у статичній (співвідношення та взаємозалежність структурних компонентів) та динамічній (циклічний покомпонентний розвиток, орієнтований на неперервний процес досягнення найвищих вершин професійного саморозвитку) проекціях.

Обґрунтованість особистісної та діяльнісної основи структури професійної компетентності майбутнього актора мистецтва драматичного театру і кіно стала теоретичним підґрунтям моделювання процесу її формування, який розглянуто крізь призму підготовки в циклі професійних дисциплін, котрі є інтегральними у реалізації загальноосвітніх і фахових компетенцій.

У другому розділі **«Організаційно-методичні засади формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці»** розроблено організаційно-педагогічну модель і педагогічні умови формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці; встановлено відповідні критерії, показники та рівні сформованості виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці; розроблено навчально-методичне забезпечення процесу формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фахової підготовки.

Під педагогічними умовами ми розуміємо певну сукупність заходів процесу навчання, спрямованих на більш ефективну організацію професійної підготовки майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно, а саме: інтенсифікацію освітнього процесу шляхом інтеграції змісту фахових дисциплін; активізацію навчально-пізнавальної діяльності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно за рахунок впровадження інноваційних освітніх технологій; впровадження авторських спецкурсів «Тренінг словесної взаємодії» та «Тренінг з виконавської майстерності». Розроблено організаційно-педагогічну *модель формування* виконавської майстерності майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці *(рис. 1)* структуровану за блоками: теоретико-методологічний, змістовий, процесуальний та діагностично-результативний. До *теоретико-методологічного блоку* моделі входять: мета та завдання, методологічні підходи та принципи. *Метою* є формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці. *Завданнями* є: стимулювання позитивної мотивації майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно до набуття професійно орієнтованих знань, умінь та навичок з виконавської майстерності актора мистецтва драматичного театру і кіно; розвиток професійних здібностей майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у процесі вивчення фахових дисциплін; активізація виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у процесі оволодіння досвідом через проведення сценічних практик у фаховій підготовці. При визначенні концептуальних засад побудови організаційно-педагогічної моделі формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з

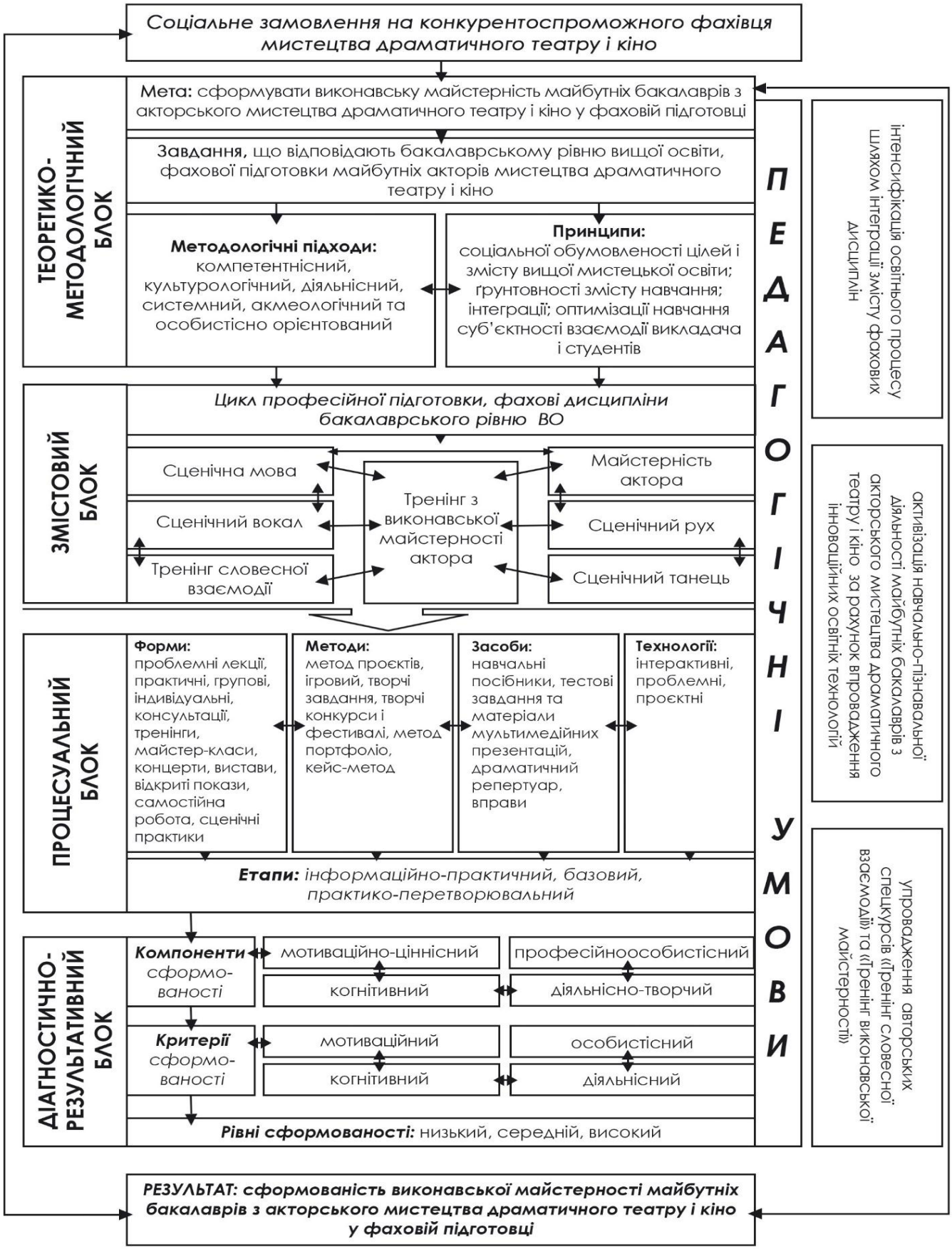

Рис. 1. Організаційно-педагогічна модель формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці

акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці ми спиралися на такі методологічні підходи, як компетентнісний, культурологічний, діяльнісний, системний, акмеологічний та особистісно орієнтований. До принципів формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці нами віднесено: принцип соціальної обумовленості цілей і змісту вищої мистецької освіти; принцип ґрунтовності змісту навчання; принцип інтеграції та принцип оптимізації навчання суб'єктності взаємодії викладача і студентів. До складу *змістового блоку* входить цикл професійної підготовки. До циклу професійної підготовки ми відносимо основні фахові дисципліни: «Майстерність актора», «Сценічна мова», «Сценічний рух», «Сценічний спів», «Сценічний танець», «Тренінг з виконавської майстерності», «Тренінг словесної взаємодії». До складу *процесуального блоку* – методи навчання, засоби і технології навчання, а також етапи формування виконавської майстерності. До форм навчання віднесено: проблемні лекції, практичні заняття, загальні групові, індивідуальні заняття, консультації викладачів, тренінги, майстер-класи, концерти, вистави, відкриті покази, самостійна робота, сценічні практики. До методів навчання віднесено: метод проектів, ігровий, творчі завдання, творчі конкурси і фестивалі, метод портфоліо, кейс-метод. До *засобів навчання* віднесено: навчальні посібники та матеріали мультимедійних презентацій, драматичний репертуар, вправи. До *технологій навчання* віднесено: інтерактивні, проблемні, проектні. Організаційно-педагогічна модель додатково відображає реалізацію педагогічних умов формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно.

Етапи формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці: перший етап – *інформаційно-практичний* – лежить у межах першого і другого років навчання. На цьому етапі констатується початковий рівень сформованості мотивації майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно і усвідомлення ними необхідності формування виконавської майстерності у професійній діяльності; відбувається включення студентів у процес оволодіння фундаментальними теоретичними знаннями про методику формування виконавської майстерності у фаховій підготовці, знайомство з професійним понятійним апаратом; акцентовано вивчення фахових дисциплін «Майстерність актора» та «Сценічна мова». На даному етапі ми вважаємо за необхідне вивчення дисципліни варіативного блоку «Тренінг словесної взаємодії» та «Тренінг з виконавської майстерності актора», що викладається для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» галузі знань 02 Культура і мистецтво, Спеціальність 026 Сценічне мистецтво, Спеціалізація «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно». Введення дисциплін варіативного блоку з 2-го семестру дає змогу проаналізувати якість і рівень наявної підготовки студентів, а також спрогнозувати їх подальший особистісний та професійний розвиток, актуалізувати й інтегрувати знання,

вміння та навички майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно і щодо формування виконавської майстерності у фаховій підготовці. Другий етап – базовий – міститься в межах третього року навчання майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно і є найбільш насиченим та інтенсивним за змістом в аспекті підготовки студентів до формування виконавської майстерності у фаховій підготовці. На цьому етапі відбувається конкретизація отриманих раніше теоретичних і методичних знань; забезпечується розуміння і застосування студентами різноманітних шляхів і методів формування виконавської майстерності у фаховій підготовці. При цьому найбільша увага на даному етапі приділялася вирішенню завдань, пов'язаних з досвідом виконавської майстерності у фаховій підготовці. Перші вистави та ролі в навчальному театрі дають змогу студентам відчути себе професіоналами та набути досвід спілкування з глядачем. Третій етап – (практико-перетворювальний) – відбувається в межах четвертого року навчання і характеризується максимальною інтеграцією основних фахових дисциплін в практичний результат – драматичну або музично-драматичну виставу. Етап вирізняється практичною складовою, проходженням відповідних навчально-виробничих акторських практик у навчальному театрі й професійних театрах, а також на знімальних майданчиках у кіно. В організаційно-педагогічній моделі нами було виділено *діагностично-результативний блок,* що включає структурні компоненти (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-творчий, професійно-особистісний), критерії (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, особистісний), рівні: (низький, середній, високий) сформованості виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці. Результатом професійної підготовки є сформованість виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці.

У третьому розділі – **«Дослідно-експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування виконавської майстерності майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці» –** визначено програму та етапи впровадження організаційно-педагогічної моделі формування виконавської майстерності бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно; проаналізовано та узагальнено результати експериментальної роботи.

Формувальний експеримент передбачав перевірку ефективності педагогічних умов формування виконавської майстерності майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці. Створення інноваційного середовища фахової підготовки студентів спеціальності «Актор мистецтва драматичного театру і кіно» до виконавської майстерності в умовах освітнього процесу закладу вищої освіти; апробацію організаційно-педагогічної моделі процесу формування виконавській майстерності майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно засобами інноваційних технологій у фаховій підготовці; впровадження організаційно-методичного забезпечення для формування

виокремлених компонентів професійної готовності студентів до виконавської майстерності; інноваційно-педагогічне спрямування змісту профілюючих дисциплін у вищій школі, зокрема інтенсифікації освітнього процесу за рахунок інтеграції змісту циклу професійної підготовки в профілюючих навчальних дисциплінах. Розроблення і впровадження спеціального навчального спецкурсу «Тренінг словесної взаємодії» та «Тренінг виконавської майстерності актора»; виявлення ефективності форм, методів, засобів і видів навчальної діяльності у процесі формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці. В експерименті взяли участь 156 студентів і 16 науково-педагогічних працівників. Ефективність педагогічних умов формування виконавської майстерності майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці вивчалася за динамікою рівнів сформованості виконавської майстерності студентів контрольної та експериментальної груп відповідно до визначених критеріїв.

Таблиця 1

Дані, які характеризують сформованість виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці в КГ та ЕГ

Група	***Етап***	***M ± m***	***tроз.***	***tтеор.***
Дані, що характеризують сформованість виконавської майстерності за мотиваційно-ціннісним критерієм				
КГ (n = 74)	*Наприкінці*	*13,74 ± 0,61*	*3,08*	*1,84*
ЕГ (n = 82)	*Наприкінці*	*16,40 ± 0,61*		
Дані, що характеризують сформованість виконавської майстерності за когнітивним критерієм				
КГ (n = 74)	*Наприкінці*	*30,51 ± 1,02*	*3,44*	*1,84*
ЕГ (n = 82)	*Наприкінці*	*35,08 ± 0,85*		
Дані, що характеризують сформованість виконавської майстерності за діяльнісно-творчим критерієм				
КГ (n = 74)	*Наприкінці*	*61,78 ± 0,71*	*3,52*	*1,84*
ЕГ (n = 82)	*Наприкінці*	*65,10 ± 0,62*		
Дані, що характеризують сформованість виконавської майстерності за професійно-особистісним критерієм				
КГ (n = 74 осіб)	*Наприкінці*	*12,00 ± 0,33*	*2,96*	*1,84*
ЕГ (n = 82 особи)	*Наприкінці*	*13,40 ± 0,34*		

На початку педагогічного експерименту не спостерігалося достовірних розбіжностей за мотиваційно-ціннісним критерієм між даними, що характеризують формування виконавської майстерності в експериментальній групі майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно

у фаховій підготовці (12,25 ± 0,51 балів), і даними, котрі характеризують сформованість виконавської майстерності в контрольній групі майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці (11,01 ± 0,49 балів) (при tроз. = 1,75), що свідчило про однотипність контрольної групі та експериментальної груп. Дані сформованості представлені в *Таблиці 1*. Для оцінювання на формувальному етапі педагогічного експерименту за зазначеними вище критеріями рівнів сформованості виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці було застосовано психодіагностичні методи (спостереження, бесіди, анкетування, тестування, аналіз продуктів професійної діяльності суб'єктів сценічного та кінопроцесу, самооцінки), а також педагогічний експеримент, статистичні методи вторинної обробки даних.

Електронні сервіси Google дали можливість зробити онлайн-опитування (як анонімно, так і з авторизованими користувачами) з отриманням різних варіантів відповідей і автоматичним створенням надалі зведеної таблиці з відповідей усіх дописувачів. За допомогою критерію Ст'юдента було встановлено, що перед початком формувального етапу дослідження контрольна та експериментальна групи були однорідними.

Наприкінці педагогічного експерименту можемо бачити, що дані, які стосуються формування виконавської майстерності в експериментальній групі майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці (16,48 ± 0,6 балів), і дані, які стосуються формування виконавської майстерності в контрольній групі майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці (13,75 ± 0,59 балів) (при tроз. = 3,24) істотно різняться. За *когнітивним критерієм* між даними, що характеризують формування виконавської майстерності в експериментальній групі майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці (25,97 ± 0,91 балів), і даними, що характеризують сформованість виконавської майстерності в контрольній групі майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці (24,50 ± 0,89 балів) (при tроз. = 1,16), на початку педагогічного експерименту не спостерігалося істотних розбіжностей, що засвідчувало однотипність контрольної та експериментальної груп. Результати педагогічного експерименту узагальнили шляхом кількісного та якісного опрацювання отриманих даних, їх усебічного аналізу та статистичної перевірки достовірності. Достовірні розбіжності за *когнітивним критерієм* між даними, що характеризують формування виконавської майстерності в експериментальній групі (34,91 ± 0,90 балів), і даними, що характеризують формування виконавської майстерності в контрольній групі (31,13 ± 1,02 балів) (при tроз. = 2,78) спостерігаємо наприкінці педагогічного експерименту. У експериментальній групі на початку педагогічного експерименту ми не відзначали достовірних розбіжностей за діяльнісно-творчим критерієм між даними, котрі характеризують формування виконавської майстерності

учасників експериментальній групі (60,01 ± 0,81 балів), і даними, що характеризують сформованість виконавської майстерності учасників контрольної групи (58,08± 0,83 балів) (при tроз. = 1,66), що засвідчило однорідність у контрольній та експериментальній групах.

Наприкінці ж педагогічного експерименту можна бачити істотні відмінності за діяльнісним критерієм між даними, що характеризують формування виконавської майстерності в експериментальній групі майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці (63,98 ± 0,63 балів), і даними, що характеризують сформованість виконавської майстерності в контрольній групі майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці (60,0 ± 0,70 балів) (при tроз. = 4,23). Достовірних розбіжностей на початку педагогічного експерименту між даними, що характеризують сформованість *професійно-особистісних* здібностей у експериментальній групі (відповідно 11,00± 0,27 балів), і даними, що характеризують сформованість професійно-особистісних здібностей у контрольній групі (відповідно 10,30 ± 0,35 балів) (при tроз. = 1,58) не спостерігалося.

Таблиця 2

Рівні сформованості виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці у КГ та ЕГ (результати формувального етапу дослідження)

Критерії / Рівні		*Високий*		*Середній*		*Низький*	
		КГ	*ЕГ*	*КГ*	*ЕГ*	*КГ*	*ЕГ*
Мотиваційно-ціннісний	*Кіл-сть*	*11*	*27*	*28*	*36*	*35*	*19*
	%	*14,9*	*32,9*	*37,8*	*43,9*	*47,3*	*23,2*
Когнітивний	*Кіл-сть*	*11*	*22*	*30*	*40*	*33*	*20*
	%	*14,9*	*26,8*	*40,5*	*48,8*	*44,6*	*24,4*
Діяльнісно-творчий	*Кіл-сть*	*10*	*18*	*30*	*46*	*34*	*18*
	%	*13,51*	*21,95*	*40,54*	*56,10*	*45,95*	*21,95*
Професійно-особистісний	*Кіл-сть*	*4*	*17*	*30*	*43*	*40*	*22*
	%	*5,41*	*20,73*	*40,54*	*52,44*	*54,05*	*26,83*
Результати:	*Кіл-сть*	*9*	*21*	*29*	*41*	*27*	*19*
	%	*12,18*	*25,6*	*39,84*	*50,31*	*47,9*	*24,09*

Це засвідчило однорідність контрольної та експериментальної груп і дало нам можливість по закінченні педагогічного експерименту порівняти результати.

Як бачимо, наприкінці педагогічного експерименту спостерігаються достовірні розбіжності між даними, що характеризують сформованість професійно-особистісних здібностей у експериментальній групі (13,51 ± 0,32 балів), і даними, що характеризують сформованість професійно-особистісних здібностей у контрольній групі (12,01 ± 0,30 балів) (при tроз. = 3,42). Узагальнені результати сформованості виконавської майстерності майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці студентів експериментальних груп наведені у *Таблиці 2*.

В усіх випадках результати свідчать про суттєві відмінності між контрольними та експериментальними групами після завершення формувального етапу дослідження та підтверджують ефективність педагогічних умов формування професійної компетентності майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно.

Достовірність педагогічного експерименту підтвердилась у результаті порівняння КГ та ЕГ на формувальному етапі з даними констатувального, що підтверджує збільшення кількості студентів високого рівня з 12,18% до 25,6% (на 13,42%). В середньому рівні підвищення збільшились з 39,84% до 50,31 % (на 10,47%). Чисельність студентів низького рівня знизилась з 47,9% до 24,09% (на 23,81%).

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні запропоновано розв’язання актуальної проблеми формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці, яка знайшла організаційно-педагогічної моделі, що передбачала реалізацію визначених педагогічних умов.

1. З’ясовано стан розробленості проблеми формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці у педагогічній теорії й практиці. На основі аналізу наукової, мистецької та психолого-педагогічної літератури з’ясовано сутність основних дефініцій дослідження «формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці» та «виконавська майстерність майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці». Формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно розглянуто як педагогічний процес, в якому на основі єдності змісту, форм, засобів і методів навчання відбувається творчий розвиток студентів, що знаходить своє відображення в діяльності, спрямованій на реалізацію акторського потенціалу студентів. Виконавська майстерність майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно – це сформований певний рівень професійних знань навичок та вмінь, що включає зовнішню та внутрішню акторські виконавські техніки, елементи художньої інтерпретації та художнього перевтілення в сценічній дії, в процесі фахової підготовки.

2. Розкрито особливості формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці шляхом теоретичного обґрунтування структурних компонентів виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці. *Мотиваційно-ціннісний* компонент відображає усвідомлене ставлення майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно до професійної діяльності та її ролі у розв’язанні актуальних проблем виконавської сценічної культури. Він

виявляється як у всій професійній діяльності актора, так і в окремих педагогічних ситуаціях, визначає його сприйняття зовнішніх подій і логіку поведінки. До основних складових мотиваційно-ціннісного компонента виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно відносимо: мотиви і потреби, ціннісні орієнтації майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно, що презентують методичну спрямованість; прагнення до опанування фаховими знаннями, уміннями і навичками; установку на удосконалення творчого процесу. *Когнітивний компонент* включає систему знань (основних естетичних понять; жанрів і видів сценічного мистецтва; особливостей створення в драматичному творі художнього образу) та розвинуті пізнавальні процеси (відчуття, сприймання, увага, пам'ять, мислення, уява, мовлення). Обов'язковим елементом когнітивного компонента є наявність психологічних знань щодо створення умов та забезпечення естетичного розвитку творчої особистості. *Діяльнісно-творчий* компонент відображає сутність вивчення профілюючих сценічних дисциплін, котрі мають діяльнісно-орієнтований характер, що проявляється в таких формах і методах, як: публічний творчий виступ, вистава, концерт, відкритий творчий діалог, дискусія, словесна імпровізація, «мозковий штурм», аналіз та обговорення відкритих творчих показів, тренінг-ігри з подальшим обговоренням, а також використання інтерактивних педагогічних технологій у процесі вивчення профілюючих творчих дисциплін: майстерності актора, сценічної мови, пластичних та музичних дисциплін. *Професійно-особистісний* компонент – це інтегрована характеристика творчої індивідуальності, її обдарованість, професійні якості, готовність та здатність до цілеспрямованої творчої роботи, що зумовлює позитивні зміни в поведінці, діяльності та ставленні. У цьому компоненті звертається увага на властивості творчої особистості, що дають можливість спрямувати енергію студента на самооцінку, самоконтроль, самокорекцію, самовизнання. Усвідомленість студентами своїх здібностей, таланту, а також пізнання своїх виконавських можливостей, проявляється у завзятому бажанні займатися акторською професією, зумовлює задоволення від перебування на сцені та спілкування з глядачем. Відбувається формування якостей творчої особистості на фундаменті професійно-значущої виконавської діяльності, розвивається позитивне ставлення та зацікавленість до обраної акторської професії.

Виконавська майстерність майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці розглянута як сукупне утворення різних аспектів виконавської майстерності. Основні з них – перевтілення, сценічна психофізична дія, словесна дія, взаємодія та спілкування, уява, бачення, сценічна увага, сценічне ставлення, сценічна оцінка, а також дикція, професійні дихання і голос, фонематичний слух, логічний наголос, інтонація і підтекст, орфоепія, м'язова свобода, розкутість тіла, темпо-ритм. Усе це багатоаспектний результат професійної підготовки студентів, котрий передбачає здійснення педагогічного завдання щодо розвитку

акторської внутрішньої та зовнішньої техніки шляхом виконання різних акторських вправ з використанням спеціально організованих форм, в яких поєднані всі основні складові виконавської майстерності.

3. На основі класифікації і систематизації теоретичного та емпіричного матеріалу визначено критерії (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, особистісний), показники та рівні (низький, середній, високий) сформованості виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці. Мотиваційний критерій характеризується такими показниками: професійна спрямованість, бажання та мотивації студентів до формування виконавської майстерності у фаховій підготовці. Показники когнітивного критерію – повнота, глибина і усвідомленість засвоєння студентами знань з акторської майстерності, сценічної мови, мовно-голосових практик у фаховій підготовці. Діяльнісний критерій характеризується такими показниками: професійно орієнтовані вміння та навички щодо формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці. Організаторські, комунікативні та основні складові виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно визначаються показниками особистісного критерію.

4. Розроблено та науково обґрунтовано організаційно-педагогічну модель формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці. *Теоретико-методологічний* блок містить мету та завдання дослідження, які є основою формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці. До теоретико-методологічного блоку належать методологічні підходи (компетентнісний, культурологічний, діяльнісний, системний, акмеологічний та особистісно орієнтований) і принципи (соціальної обумовленості цілей і змісту вищої мистецької освіти, ґрунтовності змісту навчання, інтеграції, оптимізації навчання суб’єктності взаємодії викладача і студентів). *До змістового* блоку належать: теоретична підготовка, що передбачає оволодіння знаннями, вміннями та навичками з таких дисциплін, як «Майстерність актора» (1-4 курси), «Сценічна мова» (1-4 курс) «Тренінг словесної взаємодії» (2 курс, ІІІ-й семестр); «Сценічний спів» (1-4 курс), «Сценічний рух» (1-4 курс), «Сценічний танець» (2-4 курс); «Тренінг з виконавської майстерності актора» (1-4 курси) *До процесуального* блоку віднесено етапи формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно (інформаційно-практичний, базовий, практико-перетворювальний), форми (традиційні та нетрадиційні); методи (дискусії, творчі ігри, заняття-концерти, заняття-вистави, відкриті практичні покази, складання проектів і портфоліо, кейс-метод); засоби (матеріали мультимедійних презентацій, драматичний репертуар, вправи тощо). *Діагностично-результативний* блок містить структурні компоненти (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-творчий та професійно-особистісний), критерії, показники та рівні (низький,

середній, високий) сформованості виконавської майстерності у фаховій підготовці. Результатом є сформованість виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці.

5. Експериментально перевірено ефективність виявлених і теоретично обґрунтованих педагогічних умов формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці, до яких включено: інтенсифікацію освітнього процесу шляхом інтеграції змісту фахових дисциплін; активізація навчально-пізнавальної діяльності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно шляхом впровадження інноваційних освітніх технологій; впровадження авторських спецкурсів «Тренінг словесної взаємодії» та «Тренінг виконавської майстерності актора». Зміни у даних, котрі характеризують рівні сформованості виконавської майстерності у фаховій підготовці майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно є більш істотними в експериментальній групі, порівняно з контрольною групою зросла частка студентів високого рівня на 13,42% (з 12,18% до 25,6%). В середньому рівні підвищення збільшилися на 10,47% (з 39,84% до 50,31 %). Чисельність студентів низького рівня знизилась на 23,81% (з 47,9% до 24,09%). Отриманні дані засвідчили, що більша частина студентів під час експерименту мала змогу підвищити свій рівень практичних знань, умінь і навичок.

Водночас дисертаційне дослідження не вичерпує вирішення всіх питань, пов’язаних із формуванням виконавської майстерності у фаховій підготовці майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у модернізації змісту предметів: «Майстерність актора», «Сценічна мова», «Сценічний спів», «Сценічний танець», «Сценічний рух» у закладі вищої освіти шляхом уведення тренінгів, майстер-класів, застосування кіноінформаційно-комунікаційних технологій, мультимедійних навчальних засобів.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Коленко А. В. Формування навичок професійного фонаційного дихання на основі методичних прийомів та комплексної системи вправ у класі сценічної мови. *Освітній дискурс* : збірник наукових праць. Київ : Видавництво «Гілея», 2018. № 5 : Гуманітарні науки. С. 96–108.

2. Коленко А. В. Закони логіки мовлення як теоретико-методична основа формування сценічної мови як словесної дії. *Освітній дискурс* : збірник наукових праць. Київ : Видавництво «Гілея», 2018. № 9 (11-12) : Педагогічні науки. С. 31–41.

3. Коленко А. В. Методологічні складові роботи над діалогом та монологом у класі сценічної мови й акторської майстерності. *Обрії :* науково-

педагогічний журнал. Івано-Франківськ : Підприємство НАІР, 2017. № 2 (45). С. 112–125.

4. Коленко А. В. Виявлення проблемних питань щодо сценічного мовлення майбутніх акторів театру і кіно. *Обрії :* науково-педагогічний журнал. Івано-Франківськ : Підприємство НАІР, 2018. № 2 (47). С. 89–93.

Статті у зарубіжних наукових періодичних виданнях і виданнях, віднесених до міжнародних наукометричних баз даних

5. Коленко А. В. Аналітико-синтетичні вправи з текстом як засіб удосконалення мистецтва сценічної мови. *Молодь і ринок* : науково-педагогічний журнал / Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. Дрогобич, 2019. № 3(170). С. 148–153. *(фахове видання України, внесене до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus).*

6. Коленко А. В. Дослідження рівнів сформованості мовленнєвої компетентності акторів театру і кіно. *Вісник Львівського університету. Серія Педагогічна*. 2018. С. 100–106. *(фахове видання України, внесене до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus).*

7. Коленко А. В. Теоретико-методологічні засади методики викладання предмету «Сценічна мова» в творчих навчальних закладах України та світу. *Молодий вчений* : науковий журнал. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. №11 (51) частина ІІІ. С. 339–343. *(Видання внесено до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus).*

8. Коленко А. В. Основні аспекти навчання студентів словесній дії як невід'ємній частині акторської гри. *Інтернаука :* міжнародний науковий журнал. Київ : ООО «Фінансова рада України», 2017. № 17 (39). Т. 1. С. 38–42. *(Видання внесено до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus).*

9. Коленко А. В. Чинники успішного формування навичок сценічного мовлення під час роботи над роллю в класі сценічної мови та акторської майстерності. *Science Review :* Open Access Peer-reviewed Journal. Варшава : RS Global Sp.z O.O., 2018. № 3 (10). С. 55–59. *(Видання внесено до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus).*

10. Коленко А. В. Сучасні музичні ритми як ефективна форма роботи над сценічним словом. *Science Review* : Open Access Peer-reviewed Journal. Варшава : RS Global Sp.z O.O., 2018. 2 (9). С. 38–40. *(Видання внесено до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus).*

11. Коленко А. В. Дикція як основний технічний засіб і художній компонент мовлення. *Web of Scholar* : International academy journal. Варшава : RS Global Sp.z O.O., 2018. № 5(23). Vol. 3. С. 32–36 *(Видання внесено до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus).*

12. Коленко А. В. Формування навичок професійного сценічного голосу на основі методичних прийомів та комплексної системи вправ у класі сценічної мови. *World Science* : Multidisciplinary Scientific Edition. № 5(33). Vol. 4, May, 2018. С. 38–41.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

13. Коленко А. В. Improvement of phonemic hearing in the system of external technique of actor's speech. *Proceeding of the Third International Conference of European Academy of Science*. Bonn, Germany, December 20–30, 2018. С. 104–105.

14. Коленко А. В. Використання елементів сценічної мови як засобу формування комунікативної компетентності педагога. *ІІІ міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми початкової освіти та інклюзивного навчання»*. Секція «Теоретико-методичні підходи до професійного розвитку майбутніх фахівців педагогічної освіти в контексті соціальної мобільності» : збірник тез. Львів : Малий видавничий центр факультету педагогічної освіти Львівського університету імені Івана Франка, 2018. С. 27–29.

15. Коленко А. В. Дефініції при дослідженні методики викладання сценічної мови. *The 1 st International youth conference «Perspectives of science and education»* 2 th March. New York, USA : SLOVO\WORD, 2018. С. 71–79.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

16. Коленко А. В Аналітико-синтетичні складові роботи над роллю в класі сценічної мови та акторської майстерності. *Науковий огляд* : журнал. Київ : Центр міжнародного співробітництва «ТК Меганом», 2017. № 10 (42). С. 142–150.

АНОТАЦІЇ

Коленко А. В. Формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ, 2019.

У дисертації досліджено формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці.

Виявлено педагогічні умови формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці, а саме: інтенсифікація освітнього процесу за рахунок інтеграції змісту у циклі професійної підготовки; активізація навчально-пізнавальної діяльності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно за рахунок впровадження інноваційних освітніх технологій; впровадження авторських спецкурсів «Тренінг словесної взаємодії» та «Тренінг виконавської майстерності актора», а також теоретично

обґрунтовано та експериментально перевірено в умовах освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Визначено зміст, структурні компоненти, критерії, показники, охарактеризовано рівні сформованості виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці. Розроблено та науково обґрунтовано організаційно-педагогічну модель формування виконавської майстерності майбутніх бакалаврів з акторського мистецтва драматичного театру і кіно у фаховій підготовці.

Ключові слова: формування виконавської майстерності, майбутній бакалавр з акторського мистецтва драматичного театру і кіно, педагогічні умови, фахова підготовка майбутнього бакалавра з акторського мистецтва драматичного театру і кіно.

Kolenko A. V. Formation of Performing Skills of Future Bachelors of Drama Theater and Film Acting in Professional Training. Manuscript.

A thesis for the Candidate degree in Pedagogical Sciences, Specialty 13.00.04 – Theory and Methodology of Professional Education. National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, 2019.

The thesis is concerned with the formation of performing skills in professional training of future Bachelors of Drama Theater and Film Acting.

The thesis contains description of basic concepts of the study as well as an outline of the features of forming the performing skills in professional training of future Bachelors of Drama Theater and Film Acting. The concept “Performing Skills of Drama Theater and Film Actor” is interpreted as the main component of the performing arts and the actors’ professional activity which includes external and internal acting techniques, artistic interpretation in the process of artistic transformation and stage action; *Performing Skills* of a future Bachelor of Drama Theater and Cinema Acting are seen as a certain level of professional skills, abilities and knowledge which include external and internal acting techniques, elements of artistic interpretation and artistic transformation in stage acting and in the process of professional training.

The thesis reveals the pedagogical conditions of formation of performing skills of future Bachelors of Drama Theater and Film Acting in professional training, namely: intensification of the educational process due to the integration of content in the professional training cycle; activation of educational and cognitive activity future Bachelors of Drama Theater and Film Acting through the introduction of innovative educational technologies; introduction of the original special courses “Verbal Interaction Training” and “Performing Skills Training for Actors” as well as their theoretical substantiation and experimental testing in the conditions of educational process in of higher educational institutions in Arts.

The thesis defines content, structural components, criteria, indicators as well as characterizes the levels of formation of performance skills of future Bachelors of Drama Theater and Film Acting in the professional field. It develops and scientifically substantiates the organizational and methodological model of forming

the performing skills of future Bachelors of Drama Theater and Film Acting structured into following blocks: theoretical and methodological, operational, diagnostic and productive. The *theoretical and methodological block* of the model includes: goals and objectives, methodological approaches and principles. It aims to shape the performing skills of future Bachelors of Drama Theater and Film Acting in professional training. *The operational block* includes a cycle of professional training, pedagogical conditions for the formation of performing skills, forms and methods of teaching, training tools and technologies as well as stages of formation of performing skills. We include the following major disciplines to the *cycle of professional training*: “Acting Skills”, “Stage Speech”, “Stage Movement”, “Stage Singing”, “Stage Dancing”; optional professional disciplines: “Verbal Interaction Training”, “Performing Skills Training”. Diagnostic and productive block includes structural components (motivational and value-based, cognitive, activity-based and creative, professional and personality-based), criteria (motivational, cognitive, activity-based, personality-based), levels (low, medium, high) of formation of performing skills of future Bachelors of Drama Theater and Film Acting in professional training. The product of professional training is the formed performing skills of future Bachelors of Drama Theater and Film Acting in professional training. We define the program and stages of implementation of organizational and methodological model of formation of performing skills of future Bachelors of Drama Theater and Film Acting.

The effectiveness of the offered pedagogical conditions for forming the performing skills of future Bachelors of Drama Theater and Film Acting in professional training is theoretically grounded and experimentally tested. The results of the experimental work indicate the significant differences between the control and experimental groups after the completion of the formative stage of the research; changes in the data characterizing the levels of formation of performing skills in the professional training of future drama theater and film actors are more significant in the experimental group compared to the control group which proves the effectiveness of pedagogical conditions for the formation of the professional competence of the future Bachelor of Drama Theater and Film Acting.

Key words: formation performing skills of drama theater and film actor, future Bachelor of Drama Theater and Film Acting, pedagogical conditions, professional training of the future Bachelors of Drama Theater and Film Acting.

Підписано до друку 25.10.2019 р. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Наклад 100 пр. Зам. № 310
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.